

SK✿LE
OG
F♥RÆLDRE

Workshop ved Skole og
Forældres landsmøde 2024

Ved Poul Exner
pe@skole-forældre.dk

Hvordan deltager vi i skoleudviklings- samtaler?

SKOLE
OG
FORÆLDRE

Skoleudviklingssamtalens formelle rammer

Ny paragraf i folkeskoleloven siden 1. august 2022:

§ 40 a. Kommunalbestyrelsen gennemfører årligt en skoleudviklingssamtale med skolens leder.

Stk. 2. I samtalen inddrages resultaterne fra obligatoriske test, jf. § 13 a, status på eventuelle handlingsplaner, jf. § 57 d, stk. 3, og opfølgning på tidligere skoleudviklingssamtaler.

Lovforslag (3. behandling i folketinget 12. december – træder i kraft 1. august 2025):

§ 40 a. Kommunalbestyrelsen gennemfører årligt en skoleudviklingssamtale med skolens leder.

Stk. 2. I samtalen inddrages resultaterne fra obligatoriske test, jf. § 13 a, status på eventuelle handlingsplaner, jf. § 57 d, stk. 3, og opfølgning på tidligere skoleudviklingssamtaler. **En forældrerepræsentant fra skolebestyrelsen har ret til at deltage i samtalen.**

SKOLE
OG
FORÆLDRE

Lovændringen i 2022 var en del af loven et fremtidigt evaluerings- og bedømmelsessystem i folkeskolen m.v., som også gav os blandt andet meddelelsesbogen til erstatning for elevplanerne. Loven har været gældende siden begyndelsen af skoleåret 2022-2023.

§ 40 a handlede tidligere om kvalitetsrapporter, og det var en noget længere paragraf. Men denne her kan jo også blive længere med tiden.

I lovforslaget, som lige nu er på vej gennem folketinget, er blandt andet dette resultat af Skole og Forældres lobbyarbejde: at skolebestyrelsen nu har ret til deltage i skoleudviklingssamtalen med mindst en repræsentant.

Formålet med skoleudviklingssamtalerne

Dialog

Samtalerne skal styrke dialogen, den fælles forståelse og samarbejdet om udvikling af skolen mellem kommunalbestyrelse, forvaltning, skolebestyrelse og skolelederen.

Udvikling

Samtalerne skal bidrage til at styrke evalueringskulturen som helhed og pege fremad mod indsats, der kan skabe udvikling og mulighed for forbedringer på skolen og herunder sikre de bedste rammer for elevernes faglige og alsidige udvikling.

Skoleudviklingssamtaler mellem skolen og kommunalbestyrelsen skal gennemføres minimum én gang årligt, men kan indgå som et element i den løbende dialog om udviklings- og indsatsområder, der finder sted lokalt.

Skoleudviklingssamtalen har primært to formål:

- Dialog. Samtalerne skal styrke dialogen, den fælles forståelse og samarbejdet om udvikling af skolen mellem kommunalbestyrelse, forvaltning, skolebestyrelse og skolelederen.
- Udvikling. Samtalerne skal bidrage til at styrke evalueringskulturen som helhed og pege fremad mod indsats, der kan skabe udvikling og mulighed for forbedringer på skolen og herunder sikre de bedste rammer for elevernes faglige og alsidige udvikling.

Skolelederen har initiativret

”Det vil være skolelederen, der i første omgang beskriver de udviklings- og indsatsområder, som samtalen skal fokusere på. Skolelederen vil i denne forbindelse skulle inddrage sine samlede erfaringer fra skolens virksomhed. Det vil i denne forbindelse være naturligt, at skolebestyrelsen forinden bl.a. på baggrund af det relevante datagrundlag har drøftet skolens udviklings- og indsatsområder, således at skolebestyrelsens perspektiver er velbelyste forud for samtalen.”

Fra forarbejderne til loven

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi i Skole og Forældre synes, at skolebestyrelsens rolle er for svagt formuleret i denne tekst, hvad vi også har sagt i blandt andet høringssvar og i arbejdsgrupper i Sammen om Skolen, hvor vi arbejdede med vejledningen. Og den attitude, vi mødte fra andre af skolens parter, gjorde det tydeligt, at det havde set endnu ringere ud, hvis vi ikke havde sagt noget. Fx havde jeg et sammenstød med en repræsentant fra Børne- og Kulturchefforeningen, som gav udtryk for, at vi skulle beskytte skolebestyrelsesmedlemmerne mod arbejde på det niveau, som skoleudviklingssamtalerne skal foregå på, fordi det vil være for svært for dem at være med.

Det er vist det, man kalder repressiv tolerance...

Og vi har altså som sagt haft i hvert fald noget held med vores lobbyarbejde og fået bestemmelsen om skolebestyrelsen med i loven.

Og læg så mærke til, at der her lægges op til, at skolebestyrelsen har en drøftelse af skolens udviklings- og indsatsområder, forud for skoleudviklingssamtalen. Det kan forekomme som en selvfølgelighed for den proaktive skolebestyrelse, mens det at det står her kan så også være en løftestang for skolebestyrelser, hvor arbejdet går lidt mere trægt, og samarbejdet med skolelederen måske ikke er særlig frugtbar. Så kan man med henvisning til teksten her, sætte punktet på dagsordenen, bede skolelederen om at vedhæfte relevante bilag og i øvrigt redegøre for sine fokusområder for samtalen, hvorefter skolebestyrelsen kan drøfte det og formulere

sine kommentarer til det.

"Kommunalbestyrelsen skal i henhold til den foreslåede bestemmelse tilbyde en forældrevalgt repræsentant for skolebestyrelsen at deltage i de årlige skoleudviklingssamtaler.

Det skal sikre, at skolebestyrelsen får mulighed for at bidrage med deres perspektiver på skolens udvikling i samtalen. Forslaget skal ses i sammenhæng med, at skolebestyrelsen bl.a. har til opgave at sætte retning for skolen og føre tilsyn med skolens virksomhed, dog undtagen personale- og elevsager, og derfor vurderes som en relevant deltager i en årlig drøftelse af skolens udvikling.

Invitationen vil skulle sendes til skolebestyrelsen, som selv vælger, hvilket af de forældrevalgte medlemmer den vil lade sig repræsentere af. Den valgte repræsentant vil skulle repræsentere skolebestyrelsen i skoleudviklingssamtalen. Den samlede skolebestyrelse vil forud for skoleudviklingssamtalen kunne give repræsentanten et mandat, som beskriver de krav og ønsker, som skolebestyrelsen har til samtalen, så repræsentanten under samtalen kan tage højde herfor f.eks. igennem de spørgsmål, der stilles, og derved belyse de forhold, som skolebestyrelsen ønsker, at der skal lægges vægt på ved skoleudviklingssamtalen. Repræsentanten vil inden for rammerne af et mandat fra skolebestyrelsen være forpligtet til at arbejde for, at de krav og ønsker, som skolebestyrelsen har til samtalen, så vidt muligt bliver opfyldt."

Lovbemærkning til den nye bestemmelse om repræsentation af skolebestyrelsen

Den lange tekst på dette ikke særlig publikumsvenlige slide er et citat fra lovbemærkningerne til den nye bestemmelse om at en repræsentant for skolebestyrelsen har ret til at deltage i skoleudviklingssamtalen.

Læs op.

Der er nogle ting af lægge mærke til her:

For det første må vi erkende, at der stadig er brug for vores lobbyindsats i forhold til, hvor nidkært teksten siger "en repræsentant" og "repræsentanten". Det kan give anledning til en misforståelse om, at loven forbyder kommunen at invitere flere end en repræsentant.

Men ellers er det andet afsnit en fin gengivelse af det, vi har sagt på møder i ministeriet gennem de sidste par år. Jeg er især glad for, at sætningen om, at skolebestyrelsen har til opgave at sætte retning for skolen inde i lovgivningen. Derudover kan vi læse, at skolebestyrelsen selv bestemmer, hvem den vil lade sig repræsentere af.

Og så er der en vejledning til, hvordan skolebestyrelsen kan give sin repræsentation til samtalen et forpligtende mandat, som beskriver de krav og ønsker, som skolebestyrelsen har til samtalen.

De formelle krav til skoleudviklingssamtalen

- Kommunalbestyrelsen skal afholde (mindst) en årlig skoleudviklingssamtale med skolens leder.
- Skolelederen har initiativret til at beskrive de udviklings- og indsatsområder, samtalen skal fokusere på.
- Kommunalbestyrelsen supplerer med samtaleemner med afsæt i den strategiske ramme for skolevæsenet.
- Resultaterne fra de obligatoriske test i læsning og matematik og anden relevant viden inddrages i skoleudviklingssamtalen.
- Samtalen skal følge op på tidligere skoleudviklingssamtaler.
- Samtalen skal berøre status på en eventuel handlingsplan.
- Skolen skal give en beskrivelse af resultaterne af skoleudviklingssamtalen, hvilket offentliggøres i et notat på skolens hjemmeside.

Samlet set har vi disse formelle krav til skoleudviklingssamtalen:

Mindst en årlig skoleudviklingssamtale. Jeg ved ikke, om der er kommuner, der vælger at holde flere.

Skolelederen har initiativret til at beskrive de udviklings- og indsatsområder, samtalen skal fokusere på. (Men vær opmærksom på, at det ikke betyder, at det skal være noget, skolelederen selv finder på – det kan jo også udmærket være udviklingsarbejde, der er taget initiativ til i skolebestyrelsen. Her kan man jo huske på ordene om, at skolebestyrelsen sætter retning for skolen.)

Kommunalbestyrelsen supplerer med samtaleemner med afsæt i den strategiske ramme for skolevæsenet. Ja, det er jo helt naturligt, at man her taler om skolens rolle i forhold til den ramme, kommunalbestyrelsen sætter for hele skolevæsenet i kommunen.

Resultaterne fra de obligatoriske test i læsning og matematik og anden relevant viden inddrages i skoleudviklingssamtalen. Det med de obligatoriske test står direkte i § 40 a. Og så er der ”anden relevant viden”, som der står. Og det kan virkelig være mangfoldigt. Det vender jeg tilbage til på næste slide.

Samtalen skal følge op på tidligere skoleudviklingssamtaler. Ja, oplagt.

Samtalen skal berøre status på en eventuel handlingsplan. Her er tale om er planer, der sættes i værk, hvis skolen er udtaget i Styrelsens kvalitetstilsyn, og det sker, hvis der er data, der indikerer vedvarende dårlig kvalitet. Det kvalitetstilsyn er så i øvrigt ved at blive nedlagt, men det er en anden historie.

Skolen skal give en beskrivelse af resultaterne af skoleudviklingssamtalen, hvilket offentliggøres i et notat på skolens hjemmeside. Det står ikke i folkeskoleloven, men er en følge af Lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne, da skoleudviklingssamtalen, eller i hvert fald dele af den, er en evaluering.

Deltagere i skoleudviklingssamtalen

”Kommunalbestyrelsen”

- Det kan være medlemmer af kommunalbestyrelsen eller det skolepolitiske udvalg
- Det kan også være forvaltningen, fx skolechefen eller en områdechef

”Skolens leder”

- Foruden skoleleder kan det også omfatte fx viceskoleleder, afdelingsledere og pædagogiske ledere

”Skolebestyrelsen”

- Mindst et forældrevalgt medlem af skolebestyrelsen, udpeget af skolebestyrelsen
- Men det kan også være flere fra skolebestyrelsen – også elev- og medarbejderrepræsentanter

Og andre

- Kommunalbestyrelsen kan også beslutte, at fx ressourcepersoner fra skolen skal deltage

Kommunalbestyrelsen kan vælge at delegerer opgaven med at gennemføre samtaler med skolelederne til et politisk udvalg, den kommunale forvaltning eller i hvert fald til dels også til skolebestyrelserne. Opgaven kan dog ikke delegeres fuldt ud til skolebestyrelsen, fordi det så bliver en intern dialog på skolen – hvad der ikke rigtig harmonerer med formålet med samtalerne. De interne skoleudviklingssamtaler foregår jo (forhåbentlig) også løbende på skolebestyrelsens møder. Der skal altså være repræsentanter fra enten kommunalbestyrelse, et politisk udvalg eller forvaltning. Og i praksis vil deltagelsen ofte være uddelegeret til forvaltningen.

Pas på ikke at drukne i data

Minimum:

- Resultaterne fra obligatoriske nationale test
- Status på eventuelle handlingsplaner
- Opfølgning på tidligere skoleudviklingssamtaler
- Identifikation af skolens udviklings- og indsatsområder

Eventuelt også:

- Kvantitative data. Fx faglige og trivselsmæssige resultater, om elevsammensætning, elev-lærer-ratio, data fra brugerundersøgelser m.v.
- Kvalitative data: Fx udtalelser fra elevrådet, skolebestyrelsen, borgerhenvendelser, fokusgruppeinterviews, erfaringer fra projekter m.v.

Og videre kan kommunen supplere med:

- Samtaleemner med afsæt i den strategiske ramme for skolevæsenet

Man skal passe på ikke at drukne i data. I loven står der, at man skal inddrage resultaterne fra de obligatoriske nationale test. (Lige nu hedder det Folkeskolens Nationale Overgangstest, og der testes kun i dansk læsning og matematik.) Og så man inddrage status på eventuelle handlingsplaner, og man skal følge op på tidligere skoleudviklingssamtaler.

Derudover kan man inddrage alle mulige andre kvalitative data, som kan være mere eller mindre relevante. Og der findes mennesker, som vil sige, jo mere data jo bedre. Men dels kan store mængder data gøre hele samtalen uoverskuelig med risiko for, at man ikke får talt om det væsentlige, og dels er valg af data værdiladet. Jeg vil derfor opfordre til, at I forholder jer til mængden af data og ikke mindst hvilke data, I vil fokusere på.

Det er som sagt skolelederen, der har initiativretten til at beskrive de udviklings- og indsatsområder, samtalen skal fokusere på – og det betyder selvfølgelig også noget for, hvilke data, samtalen skal baseres på. Men både kommunalbestyrelsen og skolebestyrelsen kan supplere med temaer, refleksioner og ønsker til udvikling – og bud på, hvilke data, der er relevante.

Så på den ene side, skal man altså passe på, at datamængden ikke bliver overvældende, men på den anden side, så kan det jo også være, at skolebestyrelsen har en pointe med at inddrage data kvantitative data fra fx underisningsmiljøvurdering eller APV. Eller kvalitative data som fx forældrehenvendelser.

Skolelederen skal inddrage sine samlede erfaringer fra skolen og identificere og fremhæve nedslag i skolens egen analyse af skolens aktuelle fokus. I vejledningen til skoleudviklingssamtalerne står der, at skolebestyrelse, medarbejdere og elevråd bør inddrages heri, og at vidensgrundlaget for skoleudviklingssamtalen bør være tilgængeligt forud for skolebestyrelsens, medarbejderes og elevråds drøftelser af skolens udviklingsområder, så der er et fælles og velbelyst grundlag for dialogen. Det er nok noget, man som skolebestyrelse er nødt til proaktivt at forholde sig til – fx ved at lave en aftale med skolelederen om, hvad der bliver forlagt hvornår.

Kig fremad

Skoleudviklingssamtalen skal pege fremad mod indsatser, der kan skabe udvikling og mulighed for forbedringer på skolen i det eller de kommende år.

Det skal ikke blot være en samtale om status for skolens resultater og kvalitet på tidspunktet for samtalen.

Der skal være fokus på konkrete løsninger og indsatser til gavn for elevernes læring og trivsel.

En af farerne ved data er, at fokus let kommer til at ligge i fortiden, fordi det er der, data er fra. Det er ikke uvæsentligt, og man kan ikke bare springe det over, fordi man så ikke har et billede af, hvor skolen er. Og man må kende sin position, når man har et mål og skal udstikke en retning.

En optimal skoleudviklingssamtale søger altså at pejle sig ind på de løsninger og indsatser, der skal til for at nå de mål, man sætter sig først og fremmest for elevernes læring og trivsel.

Sådan kan I forberede jer

1. Dataanalyse

Gennemgå resultaterne af de nationale test, trivselsdata og anden relevant information
Identificer styrker, udfordringer og udviklingsområder

2. Drøftelse

Hvad går godt, og hvad kan forbedres?
Hvad ønsker vi fokus på det kommende år?

3. Mandat

Formuler konkrete mål, som I ønsker at fremme i samtalen
Beskriv tydeligt de emner, pointer og ønsker, repræsentanten skal fremhæve
Giv også fleksibilitet til jeres repræsentant eller repræsentanter

4. Spørgsmål

Forbered spørgsmål, som kan åbne samtalen om de emner, I vil have fokus på

5. Koordination

Sørg for at I har koordineret med skolelederen

Lobbyistens råd

- Skoleudviklingssamtalen er en samtale med **beslutningstagere** – så lad være med at gøre dem sure. De skal være jeres medspillere.
- **Dyrk relationerne.** Lær beslutningstagerne at kende – både politikerne og embedsmændene.
- **Løs flere problemer på en gang.** Kig i den politisk vedtagne skolepolitik og interesser jer for, hvad borgmesteren går op. Kig efter fællesnævner og tænk ud af boksen for at finde på indsatser, der passer på både en kommunal interesse og skolens behov.
- Vær klar til at **give de andre æren**, når noget lykkes. Hver gang, I gør det, så får I plus på kontoen – og det er godt at have, når det strammer til på et andet tidspunkt.

Det her handler om jeres tilgang til skoleudviklingssamtalen. Og mit råd til jer er, at I skal gå ind til samtalen med en bevidsthed om, at I er skolens lobbyister, og at skoleudviklingssamtalen er en samtale med folk, hvis beslutninger har betydning for skolen. Dem skal man ikke være uvenner med.

Og med skoleudviklingssamtalen har I en chance for at dyrke relationerne og lære de centrale aktører i kommunen at kende. Det kan være nyttigt med en kontakt, man kan ringe til – en, som har noget at sige, og som stoler på en.

Det klassiske eksempel på at løse flere problemer på en gang er en succesfuld lobbymanøvre, som Dansk Boldspil Union lavede. De havde et problem med dårlige boldbaner fyldt med mudderhuller, så de kiggede selvfølgelig efter nogen til at finansiere nogle bedre boldbaner. Så opdagede de, at kommunerne står med en stor og voksende opgave med ældreplejen – og der er jo meget, der kan forebygges gennem motion. Så de lavede FC Prostata, FC Diabetes og sikkert flere og fik kommuner overbeviste om fidusen. Og da diabetes ikke kun er et problem om sommeren, så måtte man jo gøre noget ved mudderhullerne. Og på den måde fik DBU kommunerne til at finansiere kunstgræsbaner.

Man skal altså tænke kreativt og gerne på tværs af de kommunale sektorer. Og det kan jo være, at kommunalpolitikernes ønske om at være bæredygtige og mindske CO2-aftrykket kan kobles med fx energirenovering af skolen og nye undervisningsfaciliteter til naturfag med et forslag om at gøre skolen til et grønt fyrtårn. Det kan også være et politisk ønske om at styrke lokalsamfundets

sammenhængskraft, som kan kobles med skolens ønske om en ny legeplads eller såmænd også en kunstgræsbane, som også kan benyttes af borgere i lokalområdet. Det kunne såmænd også være noget med at koble politiske ønsker om integration med et en indsats med fx mentorer, som giver skolen flere ressourcer til arbejdet med inklusion.

På nudansk hedder det vist også win-win.

Regn ikke med, at der bliver taget nye vilde beslutninger på en skoleudviklingssamtale, men tænk over samtalen som en del af jeres interessevaretagelse.

Og så skal I være klar til at give de andre æren. En god huskeregel her er, at man i sine fortællinger tænker på sig selv som hjælperen og den beslutningstager, man er afhængig af – og det kan være både politikere og forvaltning eller sådan set også skolelederen – som helten. Med en fortællemodel som i et eventyr. Lad for guds skyld være med at gøre dem til skurken. Skurken får man problemer med, så den rolle må I placere et stykke væk. Det kan være skolereformen, Big Tech eller klimaændringerne – noget langt væk og gerne abstrakt. Offeret er oplagt skolens kvalitet eller eleverne, som ikke trives eller lærer det, de skal.

Jeres erfaringer?

- Hvor mange har erfaringer med skoleudviklingssamtaler?
- Kunne I samarbejde med skolelederen om at få det bedste for skolen ud af samtalen?
- Fik I skolebestyrelsens perspektiver med?
- Har I fulgt op på skoleudviklingssamtalen på møder i skolebestyrelsen?
- ?

Svagheden ved min præsentation her er jo helt tydeligt, at jeg ikke har konkret erfaring med en skoleudviklingssamtale og ikke har et klart billede af, hvilken praksis I møder i jeres kommuner. Så her vil jeg sådan set gerne overlade ordet til jer, så vi kan få delt nogle erfaringer.